

Raadsvoorstel

Onderwerp: Bouwstenennotitie t.b.v. begroting 2021 incl. algemene beschouwingen
Datum: 2 september 2020
Agendapunt: 8
Behandeling: Opiniërend en besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder E. Dijkhuis
Steller: Peter Meijer p.meijer@hethogeland.nl
Zaaknummer: Z.HHL.025780.

1. Samenvatting

In de voorbereiding op de opstelling van de begroting vragen we uw raad om de kaders voor de opstelling van de begroting vast te stellen. Dit doen wij normaal gesproken met een voorjaarsnota, waarin wij zowel een bestuursrapportage als een kaderstelling presenteren. Vanwege de huidige onzekerheden en de grote financiële opgave, hebben we deze nota opgesplitst in een bestuursrapportage die u inmiddels heeft vastgesteld en een kaderstellende 'Bouwstenennotitie'. Forse maatregelen zijn daarbij noodzakelijk om de financiële huishouding op orde te houden. In deze notitie schetsen wij de bestuurlijke uitgangspunten en de daarvan afgeleide bouwstenen voor het opstellen van een sluitende begroting.

De maatregelen hebben we opgedeeld in een drietal scenario's, met een qua omvang oplopend pakket. De scenario's delen we op naar: Minimaal, voorkeur en verstrekkend. Daarbij kunnen we met het minimale scenario een sluitende begroting opstellen, maar is er geen of weinig ruimte voor het structureel opvangen van onzekerheden of een verbetering van onze vermogenspositie. De voorkeursvariant geeft meer ruimte voor het opvangen van onzekerheden en biedt meer ruimte om de algemene reserve aan te vullen. Het verstrekkende scenario tenslotte geeft de meeste ruimte voor het structureel opvangen van onzekerheden en daarbij een verbetering van onze vermogenspositie, maar betekent ook dat concessies worden gedaan aan sommige ambities.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Wij vragen uw raad om:

- In te stemmen met de bestuurlijke uitgangspunten die in de inleiding zijn opgenomen;
- De geschetste autonome en gedekte ontwikkelingen in de kaders voor de opstelling van de begroting 2021 op te nemen;
- Aan te geven welk scenario de basis moet zijn voor de invulling van de financiële opgave voor de begroting 2021 en het bijbehorende meerjarenperspectief.

3. Inleiding

In de voorjaarsnota die u onlangs heeft vastgesteld, schetsten wij u een forse financiële opgave voor de komende jaren. Middels deze 'Bouwstenennotitie' schetsen wij u een nader ingevuld beeld van de (structurele) opgave en de wijze waarop wij denken dat deze kan

worden ingevuld. Wij leggen u daarom een aantal scenario's voor, die kunnen dienen voor de invulling van de opgave en daarmee de opstelling van de begroting 2021 en het bijbehorende meerjarenperspectief.

Een belangrijke oorzaak voor onze financiële situatie ligt in landelijk beleid. De tekorten door de opneideregelingen in de jeugdzorg, de invoering van het abonnementstarief Wmo, de korting op de SW-subsidie en de opschalingskorting doen een groot beroep op onze middelen. Een groter beroep dan we vanuit het Rijk gecompenseerd krijgen. Dit rekenen we het Rijk sterk aan. Daar komt bij dat we in onze gemeente te maken hebben met een toenemende vergrijzing, hoge werkloosheid, lage sociaaleconomische status en de aardbevingsproblematiek. Tegelijkertijd zijn we een organisatie in opbouw, waarbij nog vele processen in een harmonisatiefase zitten. De combinatie van al deze ontwikkelingen maakt dat we in zwaar weer zitten. We dringen onder andere bij het Rijk aan op extra middelen en een eerlijke verdeling van het gemeentefonds.

We hebben al een forse greep in onze reserves moeten doen, maar we hebben een ondergrens bereikt: Een volgende klap, bijvoorbeeld door de aanstaande herijking van het gemeentefonds, nieuwe wetgeving en uitbreiding van onze taken, kunnen we niet meer opvangen. Bij de begroting 2020 hielden we al rekening met taakstellingen met een omvang van in totaal van € 2,9 miljoen. We koersen nu af op een op te lossen structureel probleem van € 6,1 miljoen. Daarnaast zweven er nog diverse onzekerheden boven ons hoofd. We moeten dus nu ingrijpen.

Keuzes maken betekent niet dat er niets meer kan en dat er niets meer gebeurt. Want voorop staat dat we willen blijven investeren in de brede welvaart van Het Hogeland. We blijven zo dicht mogelijk bij ons collegeprogramma 'Doar gruit en bluit!'. Want investeren blijft noodzakelijk om ook op de langere termijn een gemeente te blijven waar het goed leven, wonen en werken is. Om dat te kunnen blijven doen, zijn nu keuzes met impact nodig die de gemeente Het Hogeland financieel weerbaar maken.

4. Onze uitgangspunten

We hebben als college een aantal uitgangspunten benoemd bij het formuleren van onze keuzes. Deze uitgangspunten lichten we in de inleiding van de nota verder toe. De gehanteerde uitgangspunten zijn:

- ✓ We hebben extra aandacht voor het effect dat ons beleid heeft op de meest kwetsbaren.
- ✓ We streven naar een leefbare toekomst voor de mensen die hier wonen en een duurzaam ingerichte samenleving.
- ✓ We zetten stevig in op de verbetering van onze beheersbaarheid en monitoring.
- ✓ We streven naar een structurele oplossing voor een structureel probleem.

Bij deze hantering van deze uitgangspunten volgen we de onderstaande lijnen:

- We blijven investeren in de brede welvaart van Het Hogeland;
- We blijven uitvoering geven aan onze ambitie;
- We kijken ook nadrukkelijk naar onze eigen bedrijfsvoering;
- Voor onze voorzieningen geldt: kwaliteit boven nabijheid;
- We blijven financieel zo dicht mogelijk bij de Rijksregelingen;
- Iedereen krijgt de zorg die hij nodig heeft, maar we bekijken wel hoe het goedkoper kan.

5. Financiële kaders

In de voorliggende nota schetsen wij ontwikkelingen die we willen opnemen in de aanstaande begroting. Het financieel perspectief dwingt ons slechts de gedekte en autonome ontwikkelingen in de kaders op te nemen. Deze vindt u in het eerste hoofdstuk. Daar waar nog geen dekking voorhanden is, stellen wij voor bij de mogelijke invulling de lijn 'Oud voor Nieuw' te volgen. Er zullen dus zaken geschrapt moeten worden, om middelen vrij te maken voor de uitvoering van deze ontwikkelingen.

Na deze ontwikkelingen maken we in het tweede hoofdstuk de balans op voor de financiële opgave die voorligt. Deze is zoals u weet fors en loopt op tot ca. structureel € 6,1 miljoen in 2023. Om dit financiële gat te dichten, stellen we u in hoofdstuk 2 een drietal scenario's voor, waarmee de opgave zou kunnen worden ingevuld. Deze scenario's zijn:

1. Minimaal;
2. Voorkeur;
3. Verstrekkend.

U begrijpt gezien de keuze voor de verschillende namen dat onze voorkeur uitgaat naar het middelste scenario, waarmee wij denken een passend pakket te presenteren dat uiteindelijk leidt tot het onderstaande perspectief:

Meerjarig perspectief bij scenario 'Voorkeur'				
bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Perspectief begroting 2020	6	1.093	1.927	1.811
Effect meicirculaire	-207	-169	217	-569
Effect invulling opgave scenario 'Voorkeur'	-3.944	32	426	879
Nieuw verwacht perspectief	-4.145	956	2.570	2.121

Met bovenstaand beeld ziet u dat het verwachte tekort voor het huidig begrotingsjaar, met het voorkeursscenario, vanaf 2021 kan worden omgebogen in een voordelig structureel begrotingssaldo van ruim € 2,1 miljoen. Een overschot dat gezien de onzekerheden die ons te wachten staan zeker noodzakelijk is. De verwachte effecten van de herijking van het gemeentefonds en de ontwikkelingen in het Sociaal Domein, alsmede de gevolgen van de coronacrisis, zijn nog niet te overzien, maar zullen het nodige van onze financiële middelen vragen.

6. Risico's

Zoals ook reeds beschreven in de voorjaarsnota spelen er verschillende ontwikkelingen die een negatief effect zullen hebben op onze financiële positie. Wij willen in ieder geval benoemen: de herverdeeffecten van de algemene uitkering, uitstel van de invoering van de Omgevingswet, de Coronacrisis en het besluit van het Kabinet om de productie van de kolencentrale in de Eemshaven te verlagen uit hoofde van het Klimaatakkoord.

Zoals het zich nu laat aanzien zal de herverdeling van de algemene uitkering nadelig voor ons uitwerken. Gemeenten stonden al laag op de trap omdat het Rijk minder geld uitgeeft dan gepland, althans tot de crisis, maar in het kader van de herverdeling lijkt het platteland in te leveren ten gunste van de grote stad en kleinere gemeenten leveren in ten gunste van de grotere. Hoe groot dat nadeel wordt is nog niet bekend, maar er circuleren al effecten die neigen richting € 50 - € 100 per inwoner voor de plattelandsgemeenten. Dat zou dan een structurele claim zijn tussen de € 2,5 en € 5 miljoen. Uitstel is nu voorzien naar 2021 maar onduidelijk is of dit haalbaar is nu het land in crisis verkeert. En ook die crisis heeft effect op onze begroting alhoewel nu totaal nog niet valt in te schatten in welke mate omdat dat met name afhangt van de duur van de maatregelen en de veerkracht van de economie. Maar

effect zal er zijn, variërend van oplopende werkloosheid tot huurderving en oninbare belastingaanslagen. Daarnaast mag verwacht worden dat we na deze crisis samen met het rijk 'de trap af lopen' in de ontwikkeling van de algemene uitkering. Het rijk zal immers de komende jaren de overheidsfinanciën weer op orde moeten brengen. Dat zal zich uiteraard doorvertalen naar de beschikbare middelen voor de gemeenten.

7. Conclusies

Zoals u ziet kan met de verschillende scenario's een structureel sluitend meerjarenperspectief worden gecreëerd. Verdere uitwerking op onderdelen zal richting de begroting 2021 noodzakelijk zijn, maar wij vernemen graag of u zich kunt vinden in de geschetste lijnen voor de invulling van de opgave. Wij stellen u daarbij voor te kiezen voor het middelste scenario, aangezien deze wat ons betreft het meest toekomstbestendig is.

Bijlage(n):

1. Bouwstenennotitie 'Bouwen aan een nieuw evenwicht'

Winsum, 7 juli 2020

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding